

– розробка системи мережевої взаємодії ЗДО, при якій кожний освітній заклад виступає окремим ресурсом для інших освітніх закладів і для батьків дітей дошкільного віку.

Дошкільна освіта є своєрідним етапом дитячого розвитку, що представляє за своїми наслідками важливу частину загальної освіти, якість якої виступає ресурсом всього соціального розвитку.

Використана література

1. Белая К. Ю. Система управления дошкольным образовательным учреждением : автореф... канд. пед. наук. М., 1998. 21 с.
2. Бодренко Г.В. Управление дошкольной образовательной организацией в современных условиях как фактор эффективности образования и воспитания. Вопросы дошкольной педагогики. 2018. №2. С. 1–3.
3. Веракса Н. А., Богуславская Т. Н., Никитина Т. А. Критерии оценки качества работы дошкольных образовательных учреждений (по видам учреждений) в рамках перехода на новую систему оплаты труда. М.: Центр психологического сопровождения образования «ТОЧКА ПСИ», 2010.
4. Коротков Э. М. Управление качеством образования. М.: ТЦ Сфера, 2009. 139 с.
5. Парамонова Л. А., Протасова Е. Ю. Дошкольное и начальное образование за рубежом: История и современность: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. М.: Издательский центр «Академия», 2001. 240 с.
6. Поздняк Л.В., Лященко Н.Н. Управление дошкольным образованием. М., 2000. 432 с.

УДК 373.2.091:005.3

О.П. Мицак

магістранка факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, *demchyk.olia@ukr.net*

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Дошкільна освіта виконує важливе соціальне замовлення суспільства щодо створення сприятливих психолого-педагогічних

умов для психічного розвитку і особистісного становлення дитини, її навчання і виховання, соціальної адаптації, формування життєвої компетентності та готовності продовжувати освіту на наступному освітньому щаблі. Успіхи в шкільному навчанні багато в чому залежать від рівня розвитку пізнавальних інтересів і пізнавальної активності дитини, сформованих особистісних якостей, навичок конструктивного спілкування.

Школа і заклад дошкільної освіти (ЗДО) – дві суміжні ланки освітньої системи. Ключовими фігурами, перед якими стоїть завдання забезпечення наступності між цими підрозділами, є директор закладу загальної середньої освіти та завідувач закладу дошкільної освіти, які здійснюють керівництво та відповідають за їх функціонування і розвиток. Життєзабезпечення закладів можливе за умови наявності у керівників уміння планувати, організовувати, контролювати, регулювати, узгоджувати та координувати роботу колективу задля забезпечення якісних та кількісних змін в змісті, структурі, технології реалізації освітнього процесу [1].

Забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти в умовах сьогодення регулюється положеннями Закону України Про освіту, Концепції Нової української школи, Базовим компонентом дошкільної освіти (у редакції 2012 р.), Державним стандартом початкової освіти (2018 р.), Листом МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249 «Щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти».

Наступність визначено одним із основоположних принципів якісної освіти і необхідною умовою досягнення неперервності, плановості та інтегративності освітнього процесу, який на етапі дошкільної та початкової ланок освіти повинен забезпечити плавний, природний перехід дитини від позиції дошкільника до позиції молодшого школяра. У педагогічній літературі наступність між дошкільним закладом та початковою школою традиційно означається як змістовий, двобічний зв'язок, що передбачає, з одного боку, спрямованість освітньої роботи в закладі дошкільної освіти на ті вимоги, які будуть пред'явлені дітям у школі, а з іншого – опору вчителя на досягнутий старшими дошкільниками рівень розвитку, на знання, навички та досвід дітей.

Поняття наступності можна визначити з декількох позицій, які, доповнюючи одна одну, впливають на формування змісту та

умов її забезпечення. Ці умови характеризують зовнішні та внутрішні механізми організації наступності. Зовнішній бік характеризується організацією роботи, а внутрішній – її змістом (включає знання, уміння й навички дітей, їхнє подальше зростання та вдосконалення).

Загалом діяльність дошкільного закладу і школи як перших ланок системи безперервної освіти в контексті дотримання принципу наступності, згідно з науковими поглядами А. Богуш, О.Савченко, передбачає такі напрями:

- науково-теоретичний – наукове обґрунтування, розроблення та реалізація концепції діяльності, спрямованої на розвиток дитини – спільна робота з оновлення змісту, форм і методів освітнього процесу у дошкільному закладі та у школі з позиції особистісно орієнтованої безперервної освіти;

- освітній – здійснення ступеневої освіти, починаючи з дошкільного закладу; забезпечення наступності програм і навчальних планів дошкільного закладу і школи, їх узгодження та оптимізація;

- дослідницько-практичний – апробація авторських розробок, нових форм і методів роботи з дітьми в освітньому процесі закладу дошкільної освіти та школи, спрямування роботи на формування відносин розвивального навчання у системах «дитина – педагог», «дитина – батьки», «дитина – діти», «педагог – батьки»;

- організаційно-управлінський – організація і планування роботи дошкільного закладу і школи, координація діяльності всіх ланок освітніх закладів.

Відповідно до чинного законодавства та нормативно-правових документів, саме наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка певною мірою має забезпечити єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти. Для забезпечення системи безперервного навчання і виховання, досягнення високої якості освіти дуже важливо створити сприятливі умови для переходу дитини від однієї освітньої ланки до іншої.

На сучасному етапі розвитку освітньої системи в Україні стратегічна мета функціонування дошкільної та початкової ланок освіти полягає в цілісному розвитку особистості дитини, який

забезпечується завдяки розвитку мотиваційної, пізнавальної, діяльнісно-практичної, емоційно-вольової підструктур. У ЗДО наступність виявляється не лише в підготовці дитини до школи, але й у забезпеченні її загального психічного розвитку. Головне завдання – всебічний розвиток дітей, спираючись на який учитель зможе краще розв'язувати поставлені перед ним завдання. Основні види діяльності дітей старшого дошкільного віку (спілкування; гра; рухова; пізнавальна; господарсько-побутова; художньо-естетична: ліплення, малювання, аплікація, конструювання, слухання музики, спів, хореографічна, театралізована) мають бути збережені і змістовно збагачені у молодшому шкільному віці. Це дозволить здійснити поступовий перехід до навчання як нового провідного виду діяльності у першій (адаптаційно-ігровий) період початкової освіти. Поряд з іншими, метою цієї діяльності є розвиток різних видів активності дитини, її творча самореалізація, формування нових компетентностей [3].

Важливим засобом забезпечення наступності між дошкільною і початковою освітою є створення і реалізація єдиної, динамічної, перспективної системи конструктивних дій, спільних для управлінців, педагогів та батьків та спрямованих на розвиток, виховання і навчання старших дошкільників і молодших школярів. Для сталого функціонування такої системи важливо налагодити взаємодію між закладами освіти (або відповідних структурних підрозділів закладу освіти) на основі угоди про співпрацю, у якій визначається мета співпраці, права і обов'язки кожного закладу. Угода укладається директорами закладів щороку в червні.

Орієнтовна схема взаємодії закладів освіти має передбачати порядок дій, що корегується з урахуванням фактичних умов і перспектив функціонування закладів освіти (або відповідних структурних підрозділів закладу освіти):

- проведення закладами освіти внутрішнього моніторингу якості освіти (системи послідовних і систематичних заходів, що здійснюються у рамках річного плану роботи з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти у закладі освіти, встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напрямку і причин відхилень від цілей);
- обговорення проблемних питань і визначення завдань, які необхідно вирішити на тому чи іншому етапі роботи;

– складання плану і проведення спільних заходів відповідно до визначених завдань за участю адміністрацій і методичних служб закладів освіти, батьків дітей старшого дошкільного віку [2].

Завдяки таким підходам перехід до нових умов шкільного навчання здійснюватиметься з найменшими для дітей психологічними труднощами, завдяки цьому забезпечуватиметься природне і комфортне їх входження в нові умови, що сприятиме підвищенню ефективності виховання і навчання учнів з перших днів перебування у школі.

Забезпечення наступності та взаємодії між дошкільною та початковою освітою створює простір для реалізації в педагогічному процесі закладу дошкільної освіти і початкової школи єдиної, динамічної та перспективної системи, спрямованої на розвиток, виховання і навчання старших дошкільників і молодших школярів. Діяльність закладів освіти щодо забезпечення наступності має здійснюватися педагогічними колективами спільно і системно.

Аналіз досліджень українських науковців дає підстави для висновку, що сучасна педагогічна наука визначає компоненти професійного розвитку, котрі допоможуть об'єднати зусилля вихователів закладів дошкільної освіти та вчителів початкової школи щодо реалізації проблеми неперервності і наступності освіти: використання апробованих та визнаних ефективними моделей професійного зростання, які формуватимуть відповідні компетентності, необхідні для переорієнтації на ключові компоненти нової школи, посилення співпраці на рівні установ та між установами освіти за можливості визначення педагогами власної траєкторії професійного зростання, створення інноваційних онлайн-продуктів.

Організація освітнього процесу на принципах наступності забезпечить всебічний гармонійний розвиток самодостатньої, ініціативної, компетентної особистості на перших суміжних ланках системи безперервної освіти. Реалізація зазначених принципів у закладах дошкільної освіти і початковій школі полягає у забезпеченні єдності, взаємозв'язку та наскрізної узгодженості мети, змісту, методів, форм організації освітнього процесу з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку [2].

Керівники закладів освіти мають організовувати роботу із забезпечення наступності між освітніми установами без порушення

зв'язків у цілях і завданнях, змісті та методах, формах організації навчання та виховання, приділяючи належну увагу вимогам суспільства до якості освіти дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Ефективне розв'язання актуальних проблем сучасної дошкільної та початкової освіти та їх глибинне оновлення багато в чому обумовлене ефективністю управлінської діяльності керівників, які відповідають вимогам реформування сучасної освіти, здатні покращувати та проектувати психологічно комфортне освітнє середовище у закладі загальної середньої та дошкільної освіти.

Використана література

1. Васильченко Л. В. Професійна компетентність керівника. Х.: Основа, 2006. 208 с.
2. Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9–249. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/recomendazii.doc>.
3. Ковшар О. В. Дошкільна освіта у структурі загальної системи освіти. Сутність і характеристика передшкільної освіти – проміжного зв'язку між дошкільною та початковою ланками освіти: кол. монографія / О. В. Ковшар, Н. Г. Недодатко, М. В. Бадіца та ін.; наук. ред. О. В. Ковшар. Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ», 2014. 289 с.

УДК 373.3.016.613

О.В. Нагорна

магістрантка факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, oksanarosolovska@gmail.com

КЕРІВНИЦТВО ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сучасні вимоги освіти є надзвичайно складними для учнів.. Багато предметів, щодня все нові та нові вимоги до освітніх послуг стають причиною не лише поганої успішності учнів, а й також спричиняють порушення здоров'я молодого населення. Так, спеціальними медичними дослідженнями стану здоров'я молодших